

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України
до проєкту Закону України

«Про внесення змін до Закону України «Про Червону книгу України» (щодо посилення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України)»
Внесений народним депутатом України А. Яценком та ін.

Реєстраційний номер 4570 доопрацьований від 29 січня 2021 р.

До першого читання

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України надає зауваження та пропозиції до законопроекту.

2. Законопроектом пропонується внести зміни до статей 11, 15, 16, 19 Закону України «Про Червону книгу України» (далі - Закон), зокрема щодо:

передачі Національної комісії з питань Червоної книги України у відання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

механізму виключення видів тваринного і рослинного світу з Червоної книги України, зробивши його більш прозорим;

оголошення територій, на яких перебувають (зростають) рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, об'єктом природно-заповідного фонду України як загальнодержавного, так і місцевого значення;

спеціального використання (добування, збирання) об'єктів Червоної книги України, передбачивши охорону не лише рідкісних видів тваринного або рослинного світу, а й їх частин (ріг, ікри, шкіри, насіння, коріння тощо).

Пропозиції, які містить проєкт закону, викликають такі зауваження.

Законопроектом (абзац третій пункту 1 розділу I) пропонується статтю 11 Закону доповнити положеннями, якими визначити, що охорона об'єктів Червоної книги України забезпечується шляхом охорони місць їх розмноження (зростання) шляхом заборони рубок лісу, будівництва, розорювання тощо.

Проте частиною п'ятою статті 70 Лісового кодексу України вже визначено, що під час проведення заготівлі деревини не дозволяються вирубування та пошкодження:

цінних і рідкісних дерев та чагарників, занесених до Червоної книги України;

насінників і плюсових дерев, а також дерев з гніздами рідкісних видів птахів, занесених до Червоної книги України (чорний лелека, скопа, орлан-білохвіст та інші), дуплястих та найстаріших дерев.

Також відповідні заходи щодо забезпечення охорони цінних і рідкісних видів дерев та чагарників, рослин, грибів, тварин тощо, занесених до Червоної книги України, передбачені Порядком спеціального використання лісових ресурсів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2007 № 761 (пункти 11, 24, 27), та Санітарними правилами в лісах України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27.07.1995 № 555 (пункт 5).

Більш того, в абзаці п'ятому частини четвертої статті 11 Закону вже міститься норма щодо здійснення інших заходів відповідно до законодавства.

Окрім цього, об'єкти Червоної книги України у визначенні Закону - це рідкісні тварини і рослини, гриби та всі непатогенні мікроорганізми, що не належать до тваринного світу, які поширені на всій території України, а тому не тільки ведення лісового господарства, а й інша господарська діяльність може бути заборонена згідно із запропонованими нормами. Без розорювання земель неможливо створити нові ліси, особливо враховуючи кліматичні зміни та масштабну ерозію землі, що відбувається в Україні.

Абзацом дев'ятнадцятим пункту 5 Санітарних правил в лісах України визначено, що у разі термінової необхідності за рішенням науково-технічної ради природного заповідника на території такого заповідника можуть здійснюватися заходи з поліпшення санітарного стану лісів, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій та стихійного лиха, що не передбачені проектом організації території природного заповідника та охорони його природних комплексів.

Непроведення рубок, зокрема санітарних, призведе до погіршення санітарного стану лісів і, відповідно, до ймовірного негативного впливу на навколишнє природне середовище, наприклад у разі виникнення лісових пожеж.

У зв'язку із цим вважаємо недоцільним перевантажувати Закон нормами, що вже містяться у спеціальних законодавчих актах, а тому пропонуємо в абзаці третьому пункту 1 розділу I законопроекту слова «рубок лісу», «розорювання тощо» виключити.

Окрім цього, зміни до частини другої статті 11 Закону, передбачені абзацом третім пункту 1 розділу I законопроекту, не відповідають редакції, викладеній у порівняльній таблиці.

3. Пунктом 2 законопроекту пропонується внести зміни до статті 15 Закону щодо функціонування Національної комісії з питань Червоної книги України.

Згідно зі статтею 8 Закону державне управління, регулювання та контроль у сфері охорони, використання та відтворення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства,

центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері рибного господарства, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, інші уповноважені на це органи виконавчої влади відповідно до їх повноважень.

Вважаємо за недоцільне передавати Кабінету Міністрів України повноваження щодо створення Національної комісії з питань Червоної книги України, затвердження її складу, положення, оскільки вони є невластивими для Кабінету Міністрів України, а подібні повноваження мають лишатися за Національною академією наук України, яка має відповідний науковий потенціал.

4. Зміни до статті 16 Закону (пункт 3 розділу I законопроекту) не узгоджуються зі статтею 4 Закону щодо грибів, водоростей та непатогенних мікроорганізмів, що не належать до тваринного світу.

5. За умов помітних змін клімату в Україні спостерігається тенденція до масового поширення інфекційних хвороб тварин і рослин. Зазначений фактор та інші чинники, наприклад, випадки ненавмисного збиття тварин автомобільним транспортом, їх потрапляння в браконьєрські пастки, капкани тощо, зумовлюють потребу вимушеного вилучення тварин у селекційних цілях, у тому числі видів, занесених до Червоної книги України.

Окрім цього, селекція в галузі рибного господарства здійснюється з метою отримання біологічного матеріалу для штучного відтворення їх запасів та здійснення аквакультури, підвищення якості об'єктів аквакультури, створення національного генетичного фонду водних біоресурсів, що якнайкраще підходять до вирощування у природних умовах України. Домінуючою тенденцією в розвитку світового рибного господарства є розвиток аквакультури, яка, в свою чергу, не може розвиватись без успішної селекції. Отже селекційна робота – це один із головних напрямків розвитку рибного господарства (аквакультури).

Селекційні роботи з видами водних біоресурсів, які занесені на даний час до Червоної книги України, у зв'язку з обмеженими природними можливостями відтворення їх популяцій (особливо осетрові та лососеві види риб) потребують штучного відтворення в заводських умовах – проведення інкубації та вирощування і випуск життєво стійкої молоді водних біоресурсів до природних водойм.

У зв'язку з цим спеціальне використання об'єктів Червоної книги України (водних біоресурсів) у селекційних цілях є важливим напрямом збереження видів водних біоресурсів, що потребують охорони як рідкісні види, і створення національного генетичного фонду цих видів з подальшим створенням ремонтно-маточних стад для їх штучного відтворення та вселення до рибогосподарських водних об'єктів (їх частин) загальнодержавного значення.

Таким чином, пропозиція забороняти використання об'єктів Червоної книги України у селекційних цілях (абзац четвертий пункту 4 розділу I законопроекту) є недоцільною.

Законопроектом пропонується статтю 19 Закону доповнити словами «та їх частин».

Відповідно до статті 4 Закону об'єктами Червоної книги України є рідкісні і такі, що перебувають під загрозою зникнення, *види тваринного і рослинного світу*, які постійно або тимчасово перебувають (зростають) у природних чи штучно створених умовах у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони. З урахуванням цього додавання словосполучення «та їх частин» вбачається недоцільним.

У зв'язку з цим пункт 4 розділу I законопроекту пропонуємо виключити.

**Міністр захисту довкілля
та природних ресурсів України**

Роман АБРАМОВСЬКИЙ